

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

саморефлексії, відкритість до нового, а також мотиваційна сфера, зокрема внутрішня мотивація до пізнання та саморозвитку. Формування цих якостей можливе через залучення особистості до творчої діяльності, використання інтегративних підходів в освіті та застосування методів проблемного навчання.

Таким чином, ефективне формування креативного потенціалу особистості можливе лише за умови комплексного підходу, що поєднує психологічні, педагогічні та соціальні фактори. Розвиток креативності потребує не лише спеціально організованого навчального процесу, але й підтримки з боку сім'ї, суспільства та культури загалом. Отже, стратегічним завданням сучасної освіти є створення таких умов, які сприятимуть розкриттю творчого потенціалу кожної особистості, що в подальшому сприятиме інноваційному розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. *Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія* / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. С.14–41.
2. Моляко О. В. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир : Рута, 2006. 320 с.
3. Психологічна енциклопедія / автор-упоряд. О. Степанов. Київ: «Академвидав», 2006. 424 с.
4. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: [монографія] Київ : Поліграфкнига, 1996. 406 с.
5. Тітаренко С. А. Особистісні якості вихователя закладу дошкільної освіти як важливий складник професійної підготовки. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки* / за заг. ред. В. Є. Бенери. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 15. 190 с. С. 153-160.
6. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості : навч. посіб. Київ : ІЗМН, 1996. 236 с.
7. Роменець В. А. Психологія творчості : навч. посіб. 2-ге вид, доп. Київ : Либідь, 2001. 288 с.

ТРУБИЦІНА Ольга Михайлівна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ У ЗВО

У сучасному світі проблема творчого розвитку особистості є досить актуальною. Кожна цивілізована країна дбає про творчий потенціал суспільства

загалом і кожної людини зокрема. Посилюється увага до розвитку творчих здібностей особистості, надання їй можливості виявити їх.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що проблема виховання та самовиховання творчої особистості у процесі трансформації української освіти набуває особливої ваги лише за умови демократизації освіти. Це передбачає широке впровадження в освіту принципів та ідей демократії, розкріпачення особистості, розвиток її творчих здібностей.

Багато вітчизняних та зарубіжних вчених досліджують проблему розвитку креативності. П. Авачов, В. Андрєєв, М. Данилов, Д. Зербін, Т. Ільїна, В. Моляко, Г. Полякова та ін. досліджували формування творчої особистості та принципи творчої активності учнів. Г. Александровська, Н. Литвинова, І. Прус, Я. Треф'як, Т. Цвірова. Г. Гарднер визначають когнітивні здібності людини 21-го століття, які допоможуть їй самоактуалізуватися в інформаційному суспільстві, зокрема, креативний розум (the creating mind), тобто здатність знаходити нові проблеми, питання, явища та вирішувати або пояснювати їх [1, с. 5–9].

Питанням взаємозв'язків між креативними, інтелектуальними, когнітивними здібностями і реальними досягненнями займаються Дж. Гілфорд, З. Тейлор, Е. Торренс.

Поняття «креативність» є інтегрованим у психолого-педагогічний контекст з середини ХХ століття. Дж. Гілфордом вперше було досліджено позитивний зв'язок між креативністю та творчим мисленням. Він визначив креативність як процес творчого (дивергентного) мислення [2, с. 2].

Іноземна мова, як загальноосвітній навчальний предмет може і повинен внести свій внесок в процес розвитку творчих здібностей учнів.

Опанування іноземною мовою та розвиток креативного мислення можуть бути інтегровані у навчальний процес таким чином, що сприятиме не лише підвищенню мовних навичок, але й формуванню глибокого розуміння культурної та соціальної дійсності. Така інтеграція є особливо важливою у контексті вищої освіти, де вивчення англійської мови повинно виступати не лише як академічний предмет, але і як середовище для розвитку критичного мислення. Враховуючи це, навчальний процес із вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах має бути спрямований на забезпечення студентам умов для розвитку не тільки креативного, а і критичного мислення, що стане запорукою їх успішної адаптації та ефективного реагування на складнощі сучасного світу.

Розвиток креативності в навчально-виховному процесі виступає як основний напрям розвитку особистості. Особливе значення для зростання творчої активності учнів має їхнє вміння виділяти проблему, обговорювати проблемні ситуації у процесі навчання, знаходити шляхи їх вирішення, відбирати головне, суттєве, прагнути до самовдосконалення.

Однією з основних умов розвитку креативного мислення є створення атмосфери, яка сприяє появі нових ідей і думок. Варто з повагою ставитися до

висловлювань студентів, заохочувати їхні спроби братися за складні задачі, розвиваючи тим самим їхню мотивацію і наполегливість.

Особливу увагу слід приділяти дивергентному мисленню, яке характеризує чотири основні якості: швидкість, гнучкість, оригінальність і точність. Так наприклад під час мозкової атаки студентів потрібно спонукати до висловлення максимальної кількості ідей, причому важливою є не їх якість, а кількість. При висловленні різноманітних ідей у них виникає здатність породжувати нові нестандартні ідеї, давати відповіді на запитання, що не збігаються із загальноприйнятими. Поступово студенти навчаються удосконалювати або додавати завершений вигляд своєму продуктові.

Вчитель, який працює за технологією креативного мислення, повинен добре усвідомлювати, що продуктивною його робота буде у випадку, якщо правильно вибрано:

- інформативний матеріал, який сприяє розвитку креативного мислення;
- метод (окремий прийом, стратегія) заняття.

Отже, розвиток творчої інтелектуальної активності учнів на уроках англійської мови досягається за допомогою:

- 1) творчих проблемних ситуацій;
- 2) аналізу мовної форми, порівняння особливостей вираження думки рідною та іноземною мовами;
- 3) реалізація принципу комунікативності на уроці.

Для розвитку креативного мислення, необхідна допомога вчителя: своєчасно підказати студенту потрібний хід думки, конкретизувати завдання і т. інш., але не заважати самостійно розвивати свою думку.

Формуючи креативність студентів на практичних заняттях в курсі навчальної дисципліни «Методика викладання основної іноземної мови» ми використовуємо:

- інноваційні технології (ігрові технології; критичне мислення; диференційоване навчання; розвивальне навчання, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – комп'ютер, інтернет, мультимедійні презентації);
- інтерактивні методи та прийоми: технології кооперативного навчання (робота в парах, ротаційні трійки, два - чотири – всі разом, карусель, робота в малих групах, акваріум); мікрофон, незакінчені речення, навчаючи - учусь, мозковий штурм;
- метод проектів;
- нестандартні уроки (урок-змагання, круглий стіл, інтегровані уроки, урок-подорож та інші.).

Дискусії, дебати та запитання відіграють важливу роль у навчальному процесі, надаючи студентам можливість переглянути різні погляди на проблему. Ці формати спілкування є універсальними, оскільки дозволяють обговорювати широкий спектр тем. За словами Н. Стеценко, у процесі дискусії відбувається глибоке осмислення інформації, її аналітичний розбір та синтез, формування

індивідуального ставлення до обговорюваної проблеми, а також вдосконалення навичок ведення діалогу, що сприяє розвитку професійної культури студентів [3].

Вивчаючи побутові теми, у студентів виникає багато питань і суперечок. Внаслідок цього ефективним є прийом «За і проти», який можна реалізувати у вигляді таблиці (табл. 1). Метою даного прийому є розвиток мовних компонентів, здатності висловлювати свою точку зору на задану тему. Наведемо приклад прийому «За та проти» на навчальному занятті на тему «Internet in our life».

Дискусія починається із запису позитивних та негативних аргументів на запропоновану тему. Потім за допомогою записаних тез, тверджень висловлюється теза «за», потім заслуховується спростування та висловлюється теза «проти». Після того, як усі аргументи прозвучали, студенти роблять висновки, підбиваючи підсумки дискусії.

Таблиця 1. Прийом «За та проти»

For (За)	Against (Проти)
Spend free time	Harmful for our eyes
Useful information	Virus, spam
Interesting films, books	Crime, violence, porno
Have a rest	Bad web sites

Ігрові методи, такі як прес-конференції, ток-шоу, презентації, також значно сприяють розвитку креативного мислення, дозволяючи у неформальній обстановці обговорювати ключові аспекти міжособистісної комунікації. Враховуючи різноманітність тем і ситуацій, що покриваються під час вивчення іноземних мов, використання сюжетно-рольових ігор та інсценувань на теми, що вивчаються, вважається доречним та ефективним підходом у навчальному процесі.

Рольові ігри відіграють значну роль у набутті життєвих компетентностей та стимулюванні як креативного так і критичного мислення. Таким чином, розвиток креативного мислення може розглядатися як важливий аспект у формуванні комунікативних навичок студентів під час вивчення іноземних мов.

Застосування таких методів та прийомів не лише спрощує та диверсифікує діяльність викладачів і студентів, але й створює умови для підвищення пізнавального інтересу, розширення лексичного запасу та розвитку креативного, творчого потенціалу студентів. Такий підхід сприяє всебічному розвитку

особистості, забезпечуючи не лише академічні, але й життєві навички, необхідні для успішної соціалізації та професійного зростання.

Отже, компетенції, набуті завдяки інновацій та освоєнню технології креативного мислення на заняттях з англійської мови, відкривають перед студентами широкі перспективи для самовизначення в особистому, професійному та суспільному житті, значно підвищуючи їх конкурентоспроможність на глобальному ринку праці і є надзвичайно важливими для комплексної підготовки молоді до викликів сучасного світу.

Список використаних джерел:

1. Gardener, Howard. Five minds for the future. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press, 2007. 196 p
2. Пономарьова-Семенова Р. О. Психологічні аспекти розвитку креативності обдарованої особистості. Обдарована дитина. 2007. № 7. С. 12.
3. Стеценко Н. М. Розвиток критичного мислення майбутніх фахівців у процесі вивчення англійської мови. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*, 2018. № 60 (2). С. 151–154.

ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна

ІМІДЖ ТА РЕПУТАЦІЯ ЛІДЕРА В ОРГАНІЗАЦІЇ: ВПЛИВ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАННЯ

Як відомо, креативне мислення сприяє вирішенню нестандартних проблем, генеруванню нових ідей і швидкій адаптації до змін, тому, відповідно, воно є важливим аспектом у формуванні іміджу та репутації лідера в організації. Адже в мовах глобалізації та постійних криз, які виникають, питання формування іміджу та репутації керівника, лідера є ключовим для успішного існування будь-якої організації. В наш час здатність приймати стратегічно важливі рішення, забезпечувати стабільний розвиток організації та впливати на підлеглих визначають імідж та репутацію лідера.

Креативне мислення – здатність знаходити нестандартні шляхи для досягнення поставлених цілей, і не менш важливо – можливість генерувати нові ідеї та рішення для вирішення існуючих проблем. На наше переконання, процес креативного мислення включає в себе пошук рішень та аналіз ситуацій з різних точок зору, які точно не повинні обмежуватись традиційними підходами.

Креативне мислення дозволяє лідерам створювати нові підходи до комунікації та взаємодії з командою, що утворює імідж лідера як відкритої та прогресивної особистості, а також знаходити інноваційні рішення для складних ситуацій, що підвищує та покращує ефективність управління. Не менш важливо, на наш погляд, швидко адаптуватися до середовища, яке постійно змінюється та

САВЧУК Олена Петрівна Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)	377
СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу	382
СИЧОВА Тетяна Олександрівна Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики	386
СКОРОМНА Маріанна Володимирівна Основи креативного мислення учнів	389
СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету	393
СОКАЛЬ Марія Анатоліївна Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі	395
СОКОЛОВА Ганна Борисівна Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності	397
СОРОКА Лариса Миколаївна Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці	400
СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики	402
СУРІЛОВА Анастасія Олегівна Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві	408
ТЕРЛЕЦЬКА Наталя Миколаївна Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів	412
ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості	417
ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО	421
ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування	425
УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна Роль креативності у вищій освіті	427
УСКОВА Лілія Миколаївна Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму	431
ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах	434
ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності	437